

Česká republika

Česká školní inspekce

Moravskoslezský inspektorát - oblastní pracoviště

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

**Výchovný ústav pro zdravotně handicapovanou mládež,
Ostrava – Hrabůvka, Slezská 23**

Slezská 23/49, 700 30 Ostrava - Hrabůvka

Identifikátor školského zařízení: 600 031 772

Termín konání komplexní inspekce: 6. – 10. leden 2003

Čj.:	133 08/03-05003
Signatura:	kn6pw225

CHARAKTERISTIKA ŠKOLSKÉHO ZAŘÍZENÍ

Školské zařízení bylo zřízeno Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky dne 1. listopadu 1994, s účinností od 1. ledna 1995 Zřizovací listinou čj. 30 213//94-61, s názvem Výchovní ústav pro zdravotně handicapovanou mládež s Pracovně výchovnou skupinou, jako příspěvková organizace na dobu neurčitou. Změnou zřizovací listiny (Dodatek č. 2) čj. 23 815//99-21 ze dne 2. července 1999 byl název změněn na Výchovní ústav pro zdravotně handicapovanou mládež, Ostrava – Hrabůvka, Slezská 23, s účinností od 1. září 1999.

Školské zařízení má dvě odloučená pracoviště:

1. 738 01 Frýdek – Místek, 28. října 1885 – dívky
2. 5725 25 Polanka nad Odrou, Ostravská 853 – chlapci

Výchovní ústav pro zdravotně handicapovanou mládež je speciální výchovné zařízení, které zajišťuje reedukační, resocializační, výchovnou, hmotnou a sociální péči mládeži s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou ve věku od patnácti do osmnácti let, respektive do ukončení přípravy na budoucí povolání. Součástí školského zařízení není škola, děti se vzdělávají a studují v běžných školách regionu. Otevřená oddělení jsou na pracovištích Ostrava – Hrabůvka (chlapci) a Frýdek – Místek (dívky). Uzavřená oddělení (oddělení s ochranným režimem) bylo zřízeno na odloučeném pracovišti Polanka nad Odrou, ve kterém jsou dočasně umístěny děti (na cca tři měsíce), které v běžných podmínkách etopedických zařízení opakovaně selhávají (útěky, trestná činnost, sociálně patologické projevy).

Školské zařízení sdružuje:

1. Výchovní ústav pro zdravotně handicapovanou mládež	kapacita: 70 lůžek
2. Školní jídelna	kapacita: 350 jídel

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ A KONTROLNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční a kontrolní činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

1. Personálních podmínek činnosti
2. Materiálně-technických podmínek činnosti
3. Průběhu a výsledků výchovných a dalších činností v etopedickém zařízení:
  - realizace funkcí, částečného a plného přímého zaopatření (péče a služby) poskytovaného etopedickým zařízením
  - výsledků zjišťovaných školským zařízením
4. Prevence sociálně patologických jevů (tematická inspekce)
5. Další aktivit významně ovlivňující činnost etopedického zařízení

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK ČINNOSTI

Hodnocení personálních podmínek činnosti se vztahuje k celému školskému zařízení:

Ostrava – Hrabůvka, Slezská 23, Frýdek – Místek, 28. října 1885 a Polanka nad Odrou, Ostravská 853. Ve školním roce 2002-2003 realizuje reedukační, resocializační a výchovnou činnost celkem

dvacet sedm pedagogických pracovníků včetně ředitele a vedoucích odloučených pracovišť (vedoucích vychovatelů). Personální struktura se od poslední inspekce (březen 1999) výrazně změnila, z cca 60 % došlo ke změně ve složení pedagogického sboru. Zřízením odloučeného pracoviště ve Frýdku – Místku byl kolektiv doplněn pěti pedagogickými pracovníky. Ve funkci vedoucího vychovatele (zástupce statutárního orgánu) na pracovišti Ostrava – Hrabůvka se ke dni inspekce vystřídali čtyři pedagogové. Pedagogický sbor není stabilizovaný. Kontrolou personální dokumentace bylo zjištěno, že podmínky odborné a pedagogické způsobilosti pro práci ve speciálním školském zařízení splňuje z celkového počtu (dvacet sedm) pouze sedm pedagogů (cca 26 %). Tato skutečnost se negativně neprojevila v kvalitě činnosti vychovatelů. Poměr mužů a žen na pracovišti Ostrava – Hrabůvka je cca v rovnováze. Dvojice skupinových vychovatelů na pracovišti v Ostravě – Hrabůvce tvoří vždy muž a žena, ve Frýdku – Místku pracují samé ženy a v Polance nad Odrou samí muži.

Technický a obslužný provoz zabezpečuje v hlavním pracovním poměru jedenáct asistentů vychovatelů (pomocných vychovatelů), dvě sociální pracovnice, sociální pracovnice pro zdravotní problematiku (zdravotní sestra), účetní, hospodářka, referentka, vedoucí školní jídelny, pět kuchařek, dvě pradelny-skladnice, dva řidiči-údržbáři a uklízečka. Na odloučených pracovištích není zastoupena profese uklízečky, veškerý úklid (mimo údržbu sociálních zařízení) provádějí v systému pracovní terapie děti. Odborní pracovníci ve školském zařízení neppracují.

Tab. č. 1: personální zajištění školského zařízení, přehled o pracovnících

Pracovníci	Celkový počet	Pracov. Ostrava	Pracov. Fr. - M.	Pracov. Polanka	Z toho žen
Ředitel	1	1	0	0	0
Vedoucí vychov. – zástupce statut. orgánu	1	1	0	0	0
Vedoucí vychov. – ved. odlouč. pracovišť	2	0	1	1	1
Vychovatelé	20	7	3	10	6
Asistenti vychovatelů (pomocní vychov.)	11	4	3	4	4
Speciální pedagog - etoped	3	1	1	1	3
Sociální pracovnice	2	2	0	0	2
Soc. prac. pro zdravotní problematiku	1	1	0	0	1
Ostatní zaměstnanci	14	14	0	0	0
Celkem	55	31	8	16	17

Ve školském zařízení pracují tři speciální pedagogové-etopedi (na každém pracovišti jeden). Ředitel při stanovení pracovních úvazků promyšleně využil jejich odbornosti a zkušeností získané dosaženým vzděláním a dalším vzděláváním. Svou činností se přímo podílejí na výchovném procesu.

Sociální pracovnice centrálně vedou osobní dokumentaci dětí včetně ekonomické agendy, zajišťují vnější vazby a komunikaci s osobami odpovědnými za výchovu dětí a participujícími institucemi. Sociální pracovnice pro zdravotní problematiku zodpovídá za sociálně zdravotní péči o děti, vede jejich zdravotní dokumentaci, doprovází je k lékařům na odborná vyšetření a distribuuje léky. V průběhu inspekční činnosti bylo zjištěno, že sociální pracovnice svou činností pozitivně ovlivňují výchovný systém (účast na týdenních komunitách), na výchovném procesu se přímo nepodílejí.

Zavedený systém vedení a motivování pracovníků umožňuje jednotlivcům i kolektivům podílet se na organizaci činnosti školského zařízení tak, aby byly efektivním způsobem naplňovány dlouhodobé výchovné cíle. Ředitel delegoval část řídicích kompetencí na vedoucí vychovatele (vedoucí odloučených pracovišť) a vedoucí úseků (školní jídelna, provozní úsek). Poradní orgány ředitele (pedagogická rada, porada vedení a spoluspráva dětí) plní svoji funkci, záznamy z jednání mají dobrou vypovídací hodnotu. Slouží k informovanosti všech pracovníků a podporují koordinaci v péči o děti. Dětská spoluspráva přispívá k vzájemnému předávání informací mezi dětmi a pedagogy. Pravidelná celoučastavní a skupinová sezení (komunity) umožňují všem zúčastněným podrobně sledovat každodenní události ve školském zařízení. Při inspekční činnosti bylo zjištěno, že sjednocování přístupů pedagogických pracovníků v rámci celého školského zařízení po stránce metodické a prosazování nevhodnějších výchovných postupů je realizováno prostřednictvím celoučastavních pedagogických rad.

Kontrolní činnost vedoucích pracovníků ve vztahu k výchovnému procesu je cíleně plánovaná i časově vyvážená, úkoly deklarované v plánu kontrol a hospitací vycházejí z analýzy minulého školního roku. Kontrolní a hospitační výstupy jsou pořizovány pravidelně, na základě zjištění ukládají vedoucí pracovníci nápravná nebo preventivní opatření. Kontrola pedagogické dokumentace je důsledná, zajišťuje její správné vedení. Kontrolní systém je funkčně provázaný s plánováním.

Ředitel cíleně podporuje další vzdělávání pedagogických pracovníků, prioritou je doplnění odborné a pedagogické způsobilosti. Ze vzdělávací nabídky jsou preferovány sociálně psychologické výcvikové kurzy, které ke dni inspekce ukončilo jedenáct pedagogických pracovníků. Individuální vzdělávání je dle aktuální nabídky zaměřeno na etopedickou problematiku a prevenci sociálně patologických jevů. Kontrolou předložené dokumentace bylo zjištěno, že získané poznatky jsou na ostatní pedagogy přenášeny v rámci metodické části pedagogických rad.

K vytváření pozitivních vzájemných vazeb je primárně využíván individuální přístup k dětem. Vnitřní klima celého školského zařízení je příznivé, při komunikaci mezi dětmi a pracovníky bylo zaznamenáno vzájemné respektování a důvěra.

Organizační struktura je vzhledem k velikosti školského zařízení funkčně utvořena. Chod celého etopedického zařízení je upraven organizačním řádem, který přehledně strukturuje systém řízení jak z hlediska zaměstnanců, tak z hlediska provozu jednotlivých pracovišť. Kompetence všech pracovníků jsou stanoveny, systém přímého i metodického vedení mezi jednotlivými složkami je zajištěn. Určuje rámec obsahového zaměření a hlavních zásad činnosti výchovného ústavu. Organizační řád je aktualizován dodatky v návaznosti na změny právních norem a dle aktuálních potřeb školského zařízení.

Organizaci a činnost etopedického zařízení ve vztahu k dětem i zaměstnancům upřesňuje vnitřní řád. Je základem pro vnitřní řád odloučeného pracoviště Polanka nad Odrou (oddělení s ochranným režimem), který specifikuje odlišnosti režimu. Vnitřní řády jednotlivých pracovišť nemají zákazový a příkazový charakter, ve svých dodatcích deklarují práva a povinnosti dětí a další ustanovení v souladu se zákonem o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních. Počet dodatků k vnitřním řádům je značný, což negativně ovlivňuje přehlednost jednotlivých ustanovení a snižuje vypovídací hodnotu těchto dokumentů.

Informační systémy plní svoji funkci. Vnitřní přenos informací je částečně ovlivněn vzdáleností odloučených pracovišť. Vnější informační systém je založen na systematické výměně všech důležitých informací zejména s pedagogy škol, ve kterých se děti připravují na budoucí povolání, se spádovým diagnostickým ústavem a ostatními etopedickými zařízeními. Včasný přenos informací směrem k osobám odpovědným za výchovu je zajištěn telefonickými, korespondenčními a osobními kontakty.

Školské zařízení se průběžně prezentuje na veřejnosti prostřednictvím regionálních i republikových médií. Pedagogičtí i další participující pracovníci mají v rozsahu svých kompetencí přístup ke všem potřebným informacím.

I přes vysoký počet pedagogických pracovníků bez odborné a pedagogické způsobilosti jsou personální podmínky činnosti vzhledem ke všem sledovaným jevům velmi dobré.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK ČINNOSTI

Hodnocení materiálně-technických podmínek činnosti se vztahuje k celému školskému zařízení včetně odloučených pracovišť:

Ostrava – Hrabůvka, Slezská 23, Frýdek – Místek, 28. října 1885 a Polanka nad Odrou, Ostravská 853.

Etopedické zařízení Výchovný ústav pro zdravotně handicapovanou mládež, Ostrava – Hrabůvka je situováno ve třech lokalitách Moravskoslezského kraje.

Pracoviště Ostrava – Hrabůvka (centrální budova) výchovného ústavu disponuje vzhledem ke stanovené kapacitě odpovídajícími prostorovými podmínkami. Od poslední inspekce (březen 1999) se výrazně zlepšila kvalita sociálních a hygienických zařízení, které prošly nákladnou rekonstrukcí. V současné době probíhají rozsáhlé opravy celého objektu (výměna oken, oprava fasády, zřízení dalších ložnic a místností pro realizaci volnočasových aktivit). Budují se odborné pracovny a hemy k rozvíjení a uspokojování individuálních schopností a potřeb dětí (arteterapie, muzikoterapie, fitness centrum).

Psychohygienické podmínky ubytování dětí odpovídají platné právní normě. I když jsou ložnice tří až pětilůžkové, aktuálně jsou obsazeny pouze dvěma, výjimečně třemi dětmi. Stanovený počet ubytovaných dětí na jednom pokoji je dodržen. Pokoje jsou vybaveny standardním funkčním nábytkem, interiér si děti cíleně dovářejí vlastní výzdobou. Ve sledovaném období došlo ke kvalitativnímu i kvantitativnímu zlepšení ve vybavení sportovními potřebami pro letní a zimní sporty a audiovizuální technikou, rezervy byly zjištěny ve vybavení informační a počítačovou technologií a v aktualizaci dětské, encyklopedické a odborné literatury. Pro sportovní, zájmové, relaxační a volnočasové aktivity dětí byly na přilehlém pozemku vybudovány multifunkční hřiště a relaxační koutek.

V odloučeném pracovišti Polanka nad Odrou (oddělení s ochranným režimem) jsou ve vztahu k reedukační, resocializační i výchovně-vzdělávací činnosti a stanovené kapacitě velmi dobré prostorové podmínky. Kontrolou bylo zjištěno, že od poslední inspekce se výrazně zlepšily materiálně-technické podmínky celého pracoviště, byly dobudovány a dovybaveny veškeré vnitřní prostory. Počet i velikost ložnic, odborných pracoven a sociálních zařízení odpovídá zásadám psychohygieny i počtu dětí. Nově byly zřízeny cvičná kuchyňka, fitness centrum a místnost pro skupinové sezení (komunity). V přilehlých objektech („Finských domcích“) byly zřízeny dvě dílny pro ergoterapii, dobudován byl venkovní víceúčelový sportovně relaxační areál. Prostorové i materiálně-technické podmínky vytvářejí ideální možnosti pro plnění stanovených resocializačních cílů i realizaci volnočasových aktivit dětí.

Fond učebnic byl doplněn novými didaktickými a tabelárními pomůckami, které jsou pravidelně využívány v rámci vzdělávacího procesu. Rezervy byly zjištěny ve vybavení informační a počítačovou technologií.

Odloučené pracoviště ve Frýdku-Místku (oddělení pro dívky) bylo zřízeno k 1. květnu 2002, v budově bývalé mateřské školy. Aktuálně disponuje vynikajícími prostorovými podmínkami pro jednu výchovnou skupinu. Materiálně-technické i psychohygienické podmínky naplňují dikci platné právní normy.

Všechny využívané prostory etopedického zařízení (vnitřní i venkovní) jsou esteticky upravené, citlivým způsobem jsou k výzdobě využívány práce dětí.

Struktura denního režimu odpovídá psychohygienickým zásadám, denní režim respektuje věk i specifické potřeby dětí. Efektivitu využívání materiálních zdrojů sledují ředitel i další vedoucí pracovníci v rámci kontrolní a hospitační činnosti. Negativní zjištění jsou předmětem pracovních pohovorů a provozních porad. Návrhy a požadavky pracovníků jsou vedením školského zařízení akceptovány.

Školské zařízení respektuje doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, oddělená místnost není na žádném pracovišti zřízena.

Velmi dobré materiálně-technické podmínky jsou kvalitním předpokladem pro úspěšnou realizaci výchovné, reedukační a resocializační práce ve školském zařízení.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ ČINNOSTI V ETOPEDICKÉM ZAŘÍZENÍ

Realizace funkcí, plného přímého zaopatření (péče a služeb) poskytovaných etopedickým zařízením

Název školského zařízení uvedený ve zřizovací listině vydané Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR je v souladu s názvem školského zařízení uvedeném v platném rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení.

Stanovená kapacita školského zařízení byla v době inspekce naplněna na cca 64 % (pracoviště Ostrava – Hrabůvka cca 83 %, Frýdek – Místek cca 38 %, Polanka nad Odrou 50 %. Počet výchovných skupin (pět) i evidenční stav dětí (čtyřicet pět) byl v souladu se statistickým výkazem i se stanovenou kapacitou, která nebyla překročena.

Tab. č. 2: kapacita a naplněnost školského zařízení

– celková, pracoviště Ostrava, pracoviště Polanka nad Odrou, pracoviště Frýdek - Místek

	Celkem	Ostrava	Polanka	Fr. – M.
Kapacita školského zařízení	70	36	18	16
Evidenční stav	45	30	9	6
Počet výchovných skupin	6	3	2	1
Počet dětí fyzicky přít. ve školském zařízení	38	24	9	5
Počet dětí na útěku	1	1	0	0
Počet dětí umístěných ve vazební věznici	3	3	0	0
Počet dětí s prodlouženým pobytem u rodičů	2	1	0	1
Počet dětí s nařízenou ústavní výchovou	34	24	5	5
Počet dětí s uloženou ochrannou výchovou	2	2	0	0
Počet dětí umístěných na předběžné opatření	8	3	4	1
Počet dětí na zákl. smlouvy do uk. přípravy	1	1	0	0
Počet dětí v péči neurologa	0	0	0	0
Počet dětí v péči DPA, DPL (hospitalizace)	12	8	3	1

Průběh a výsledky výchovných a dalších činností byly zjišťovány a hodnoceny na pracovišti Ostrava – Hrabůvka.

Tab. č. 3: počet výchovných skupin a počty dětí

– pracoviště Ostrava - Hrabůvka, Frýdek – Místek a Polanka nad Odrou

Výchovná skupina	Počet dětí	Žáci ZŠ	Žáci OU	Žáci SOU	Žáci SOŠ	Nezařaz.
I. (Ostrava) – chl.	10	0	1	9	0	0
II. (Ostrava) – chl.	11	0	2	8	1	0
III. (Ostrava) – chl.	9	0	0	0	0	9
III. (Fr. – M.) – dív.	6	1	3	2	0	0
IV. (Polanka) – chl.	6	2	2	1	0	1
V. (Polanka) – chl.	3	0	2	0	0	1
Celkem	45	3	10	20	1	11

Počty dětí ve výchovných skupinách respektovaly příslušná ustanovení platného zákona.

Do výchovného ústavu pro mládež jsou přijímány děti s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou nebo vydaným předběžným opatřením soudního vykonavatele. Po příchodu do školského zařízení jsou pro dítě cíleně vytvářeny adaptační podmínky. Dítě je představeno komunitě a komunita jemu. Je seznámeno s vnitřními pravidly etopedického zařízení, místem pobytu a zpravidla i se školou, kterou bude navštěvovat. V průběhu adaptační fáze (po dobu cca jednoho týdne) k němu pracovníci přistupují obezřetně, citlivě a s maximální pozorností. Tyto okolnosti pozitivně přispívají k rychlému včlenění dítěte do výchovné skupiny a akceptaci režimu a pravidel.

Týdenní a denní programy výchovně-vzdělávací činnosti jsou sestaveny rozdílně pro děti zařazené do škol a pro děti, které se v žádné škole nevzdělávají. Kontrolou bylo zjištěno, že programy respektují zásady psychohygieny dané věkové skupiny. Definují režimové činnosti v časové posloupnosti, vytvářejí prostor pro osobní volno, individuální přípravu na výuku a pro řízenou nebo zájmovou činnost a volnočasové aktivity. Denní režim pro volné dny je stanoven odlišně, vytváří prostor pro samostatné vycházky.

Reedukační a resocializační postupy se opírají o týmovou práci pedagogických a odborných pracovníků. Každé dítě má založen záznamový arch s anamnestickými údaji a programem rozvoje osobnosti. Obsahuje krátkodobé i dlouhodobé cíle individuální péče, metody a prostředky k jejich dosažení. Individuální zvláštnosti jsou zvýrazněny. Kontrolou těchto dokumentů bylo zjištěno, že sociální pracovníce a speciální pedagožka-etopedka výchovného ústavu koncipovaly jejich obsah promyšleně, agendu vedou pečlivě a smysluplně. Vlastní realizaci cílů programů rozvoje osobnosti provádějí skupinová vychovatelé při každodenní práci. Úspěšnost realizace hodnotí zápisem do reedukačního listu vždy v týdenním intervalu. Do reedukačního listu jsou pravidelně zaznamenávány měsíční závěry pedagogické rady ke konkrétnímu dítěti, udělené odměny a sankce a kontakty dítěte s osobami odpovědnými za výchovu. Uvedené postupy umožňují sledovat průběh péče u každého dítěte, usměrňovat jej a korigovat.

V rámci hospitační činnosti bylo zjištěno, že při realizaci režimových činností i zájmových

aktivit využívají pedagogové vhodné a přiměřené metody a formy práce.

Školské zařízení praktikuje (pracoviště Ostrava – Hrabůvka a Frýdek – Místek) otevřený systém reedukace a resocializace, v rámci profesní přípravy navštěvují děti běžné školy ve městě. Kontrolou bylo zjištěno, že spolupráce etopedického zařízení s pedagogy participujících škol je systematická, věcná a bezproblémová. Děti, které nejsou zařazeny do škol, tvoří samostatnou skupinu, v rámci režimových činností jsou vzdělávány v dopoledních hodinách pedagogy výchovného ústavu. Aplikovaný systém pomáhá korigovat hodnotový žebříček dětí, konfrontovat jejich vlastní postoje a představy s postoji a představami dětí z běžných rodin. Přispívá pozitivně k jejich integraci do společnosti. Důsledkem je klesající tendence k útekům ze školského zařízení. V době konání inspekce byl na útěku pouze jeden chlapec.

Přestože je průběh péče kvalitně sestaven, týdenní programy výchovně-vzdělávací činnosti ve své písemné podobě plní svoje poslání pouze zčásti. Kontrolou bylo zjištěno, že obsahují v podstatě opis denního režimu se stručným nástinem obsahu dopoledního a večerního zaměstnání.

Kontrolní mechanismy jsou vytvořeny, odpovídají typu i potřebám etopedického zařízení. Práce pedagogických pracovníků a stanovené cíle v individuálních programech rozvoje osobnosti jsou plánovitě sledovány. Záznamy obsahují hodnocení sledované činnosti, analýzu a konkrétní opatření. Výsledky kontrolní a hospitační činnosti se vyhodnocují, v obecné poloze jsou analyzovány poradními orgány. Bylo zjištěno, že ředitel využívá průběžnou analýzu a roční vyhodnocení činnosti pro další roční plánování.

Povinná dokumentace je vedena průkazně a úplně, v souladu s platnou právní normou.

Výsledky zjišťované školským zařízením

Pedagogičtí pracovníci systematicky sledují a průběžně zaznamenávají výsledky reedukace a resocializace do záznamových archů a reedukačních listů dětí. Cílem výchovně-vzdělávacího procesu je vytvoření systému sebehodnocení a souboru relevantních sociálních dovedností. Děti jsou soustavně motivovány k zahájení, pokračování a ukončení vzdělání ve zvoleném studijním oboru, školní úspěšnost je pedagogy sledována a analyzována, je součástí průběžného i komplexního hodnocení. Vysoké procento dětí přípravu na budoucí povolání úspěšně ukončí. U dětí, které se po ukončení povinné školní docházky dále nevzdělávají, je prioritou vytvoření odpovídajících pracovních návyků a dovedností. Analýza útekovosti, hostilních projevů dětí vůči etopedickému zařízení, personálu i sobě navzájem a případný výskyt a závažnost sociálně patologických jevů je součástí celkové hodnocení výsledků výchovy a vzdělávání, které je prováděno měsíčně a zaznamenáno v zápisech z jednání pedagogické rady.

Vedení školského zařízení od poslední inspekce prokazatelně provádí katamnestická šetření, sleduje úspěšnost zapojení dětí do plnohodnotného občanského života po odchodu z výchovného ústavu. Kvalitně vedená kronika, na níž děti průběžně participují, vypovídá konkrétními případy o životě výchovného ústavu a je prvkem pro reedukační a resocializační proces. V době konání inspekce realizovala speciální pedagožka-etopedka katamnestický dotazník k oslovení dětí, které již zařízení opustily.

Etopedické zařízení má zpracovaný systém hodnocení dosahovaných výsledků dětí, který je přílohou vnitřního řádu. Kontrolou předložené dokumentace a při hospitační činnosti bylo zjištěno, že aplikovaný systém je funkční, děti jej znají, respektují a akceptují. Obsah kázeňských opatření, která jsou součástí hodnotícího systému, je v souladu s platnou právní normou. Hodnocení dětí probíhá pravidelně a má pozitivní vliv na formování a schopnost reflexe a sebereflexe dětí.

Reedukační a resocializační činnost na odloučeném pracovišti v Polance nad Odrou je založena

na principu komunitní práce, při respektování individuálních potřeb dětí. Každý pracovní den je zahájen komunitním sezením, jehož cílem je reflexe na prožitky dětí a ukončen skupinovým večerním kruhem, na kterém je dětmi i pedagogickými pracovníky zhodnocen celodenní výchovný program.

Průběh a výsledky výchovných a dalších činností školského zařízení jsou velmi dobré.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

Údaje uvedené ve zřizovací listině vydané Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR a v platném rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení jsou ve shodě.

Činnosti probíhají v souladu s obecnými cíli výchovy i s vymezením hlavního účelu a předmětu činnosti organizace. Oblast plnění funkcí, částečného a plného přímého zaopatření (péče a služeb) je v souladu s daným typem etopedického zařízení. Kontrolou bylo zjištěno, že dětem je poskytováno plné přímé zaopatření z rozpočtu školského zařízení v rozsahu uloženém platnou právní normou. Výchovný ústav pro zdravotně handicapovanou mládež plní svoji funkci.

Prevence sociálně patologických jevů

V rámci inspekční činnosti byla realizována tematická inspekce „Sociálně patologické jevy ve školách a školských zařízeních“ na odloučeném pracovišti Polanka nad Odrou (oddělení s ochranným režimem).

Vedení školského zařízení zařadilo prevenci, sledování a okamžité řešení výskytu sociálně patologických jevů mezi priority výchovného procesu. Ředitel jmenoval školní (ústavní) metodičku prevence sociálně patologických jevů, která v zařízení pracuje jako speciální pedagog-etoped. V souladu s metodickým pokynem Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy ČR zpracovala v roce 2001 v oblasti primární, sekundární a terciální prevence drogových závislostí a dalších sociálně patologických jevů rámcový program, který je na každý školní rok na základě podrobné analýzy pro jednotlivá odloučená pracoviště aktualizován. Ředitel program schválil a verifikoval, všichni pracovníci školského zařízení s ním byli prokazatelně seznámeni. Garanty prevence negativních jevů na odloučených pracovištích jsou speciální pedagogové-etopedi.

Nedílnou součástí preventivního programu je nabídka volnočasových aktivit, do kterých jsou zapojeny všechny děti. Na odloučeném pracovišti Polanka nad Odrou (oddělení s ochranným režimem) je vzhledem k variabilitě dětského kolektivu zájmová činnost rozdělena do čtyř oblastí (hudební, výtvarná, sportovní, klubová). Celoročně, v rámci dopolední pracovní výchovy, je organizován kroužek „Cvičné kuchyně“.

Metodička zpracovala projekt, na jehož základě byl školskému zařízení pro oblast sekundární prevence přidělen grant na toxikologické laboratorní vyšetření moči a nákup trojsložkových vyšetřovacích terčíků a digitálního detektoru alkoholu. Prostředky z grantu byly využity v souladu s účelem jejich poskytnutí.

Většina dětí, které přicházejí do školského zařízení, patří do skupiny rekreačních uživatelů drog. Problémoví uživatelé, kteří jsou na drogách již závislí, přicházejí do výchovného ústavu výjimečně, ve sledovaném období nebylo nutné tento problém řešit. Veškeré náznaky negativních projevů dětí (agresivita, verbální napadání, šikana) jsou v zárodku zjištěny a týmově řešeny, výchovná opatření jsou přijímána. V průběhu inspekce nebyly zaznamenány projevy rasizmu, xenofobie a intolerance.

Kontrolou předložené dokumentace, řízenými rozhovory s dětmi i pedagogickými pracovníky a na základě poznatků získaných vyhodnocením písemných dotazníků bylo zjištěno, že témata v oblasti primární, sekundární i terciální prevence jsou programově vřazena do režimových i výchovných činností. Jejich působnost se prolíná, činnosti na sebe zákonitě navazují. Děti dovedou jednotlivé oblasti sociálně patologických jevů pojmenovat. Z anonymní ankety vyplynulo, že žádné z aktuálně přítomných dětí se v průběhu pobytu v oddělení s ochranným režimem nesetkalo s projevy šikany nebo neadekvátního chování ze strany pedagogických pracovníků. Nedostatkem je absence průběžného vyhodnocování účinnosti prevence na pedagogických radách nebo poradách. Podrobná analýza a vyhodnocení programu za školní rok je součástí výroční zprávy o činnosti.

Pracovníci výchovného ústavu i děti mají k dispozici odbornou literaturu i metodické materiály, které jsou uloženy u speciální pedagožky-etopedky. Aktivně zapojit do programu osoby odpovědné za výchovu dětí se nedaří. Školské zařízení, zejména v oblasti terciální prevence, prokazatelně spolupracuje s K-centrem Ostrava, psychiatricko-psychologickou poradnou, Psychiatrickou léčebnou Opava a Policií ČR.

Školské zařízení se problematikou sociálně patologických jevů systémově zabývá, prevence je realizována a zabezpečena.

Další aktivity významně ovlivňující činnost etopedického zařízení

Školské zařízení vytváří velmi dobré podmínky pro rozvoj talentu a nadání dětí, nabízí jim širokou škálu mimoškolních a volnočasových aktivit. Stimulačním prvkem reedukačního a resocializačního programu je účast na sportovních turnajích, olympiádách i společenských akcích mimo výchovný ústav, pořádaných etopedickými zařízeními v rámci regionu i celé republiky. Některé aktivity výchovný ústav dle ročního kalendáře akcí sám organizuje. Získaná ocenění jsou motivací pro další děti.

Další aktivity, které významně ovlivňují reedukační a resocializační činnost školského zařízení, jsou součástí ročního plánu výchovně-vzdělávací práce pro daný školní rok. Děti z pracovišť Ostrava – Hrabůvka a Frýdek – Místek jsou zapojeny do pravidelných volnočasových aktivit mimo výchovný ústav (oddíly kopané TJ Nošovice a TJ Brušperk, základní umělecká škola, dům dětí a mládeže). Přímou ve výchovném ústavu i odloučených pracovištích jsou pro děti v odpoledních hodinách pod vedením pedagogů celoročně organizovány zájmové kroužky (základy vaření, péče o rodinu, ruční práce, výtvarný, aerobik, turistika a cykloturistika), děti chodí pravidelně bruslit a plavat. V rámci volnočasových a zájmových aktivit se mohou děti dle vlastního výběru účastnit exkurzí, divadelních a filmových představení, koncertů, výstav, návštěv galerií a muzeí. Výchovný ústav organizuje pro děti pravidelné prázdninové a víkendové pobytové akce zaměřené zejména na turistiku a cykloturistiku, v zimních měsících na lyžování.

V průběhu celého školního roku realizuje školské zařízení na základě písemných dohod přednášky, náslechy, stáže, exkurze a souvislou i průběžnou praxi pro studenty pedagogických fakult a žáky vyšší odborné školy sociálně zdravotní a střední školy sociálně právní. Kontrolou předložené dokumentace a dle sdělení ředitele je spolupráce etopedického zařízení s orgány participujícími na reedukaci a resocializaci dětí (orgány státní správy a samosprávy, územně příslušný diagnostický ústav, orgány péče o rodinu a dítě, soudy, Policie ČR) bezproblémová.

Další aktivity významně ovlivňující reedukační a resocializační činnost podporují seberealizaci a socializaci dětí.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Rozhodnutí MŠMT o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 33 135/2001-21 ze dne 30. ledna 2002 s účinností od 1. února 2002
2. Zřizovací listina Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky čj. 30 213/94-61 ze dne 1. listopadu 1994
3. Dodatek č. 1 ke zřizovací listině čj. 19 368/96-61 ze dne 10. května 1996
4. Změna zřizovací listiny (Dodatek č. 2) čj. 23 815/99-21 ze dne 2. července 1999 s účinností od 1. září 1999
5. Jmenovací dekret ředitele jmenovací dekret ředitele Výchovného ústavu pro zdravotně handicapovanou mládež s Pracovně výchovnou skupinou Ostrava - Hrabůvka, Slezská 49 čj. 30 755/94-61 ze dne 16. prosince 1994 s účinností od 1. ledna 1995
6. Potvrzení ve funkci ředitele Výchovného ústavu pro zdravotně handicapovanou mládež, Ostrava - Hrabůvka, Slezská 23 čj. 25 448/99-26, ze dne 15. července 1999
7. Inspekční zpráva z komplexní inspekce provedené ve dnech 15. – 19. března 1999 čj. 133 40/99-05003 a protokol o kontrole čj. 133 41/99-05003
8. Vnitřní řád Výchovného ústavu pro zdravotně handicapovanou mládež, Ostrava - Hrabůvka, Slezská 23 ze dne 15. července 1999 včetně příloh a dodatků
9. Vnitřní řád Oddělení s ochranným režimem při výchovném ústavu pro mládež, Polanka nad Odrou, Ostravská 853, Osada Janová ze dne 12. prosince 2002
10. Dodatek č. 17 vnitřního řádu - týdenní program platný od 1. ledna 2003
11. Organizační řád VÚM platný od 1. září 1999 včetně příloh a dodatků
12. Organizační schéma (Dodatek č. 10 organizačního řádu) platné od 1. ledna 2003
13. Plán práce na školní rok 2002-2003
14. Roční plán výchovně-vzdělávací činnosti pro školní rok 2002-2003 – VÚM Ostrava – Hrabůvka, ze dne 2. září 2002
15. Roční plán výchovně-vzdělávací činnosti pro školní rok 2002-2003 - oddělení pro dívky Frýdek – Místek
16. Roční plán výchovně-vzdělávací činnosti pro školní rok 2002-2003 – OOR Janová, ze dne 31. srpna 2002
17. Kniha kontrol (zavedená dne 1. září 1999)
18. Plán kontrolní a hospitační činnosti ředitele na období od 1. září 2002 do 30. června 2003
19. Plán kontrolní a hospitační činnosti vedoucí oddělení VÚM Frýdek – Místek na období od 1. září 2002 do 30. června 2003
20. Plán kontrolní a hospitační činnosti zástupce ředitele – vedoucího OOR Janová na období od 1. září 2002 do 30. června 2003
21. Hospitační záznamy ředitele a vedoucích výchovy (vedoucích odloučených pracovišť) za školní rok 2001-2002 a měsíce září až prosinec školního roku 2002-2003
22. Zápisy z jednání pedagogické rady za měsíce září až prosinec školního roku 2002-2003
23. Zápisy z porad vedení za měsíce září až prosinec školního roku 2002-2003
24. Zápisy z provozních porad měsíce září až prosinec školního roku 2002-2003
25. Osobní spisy dětí I., II., III., IV., V. a VI. výchovné skupiny
26. Záznamové archy dětí I., II., III., IV., V. a VI. výchovné skupiny
27. Reedukační listy dětí I., II., III., IV., V. a VI. výchovné skupiny
28. Týdenní plány skupinových vychovatelů I., II., III., IV., V. a VI. výchovné skupiny za

měsíce září a leden školního roku 2002-2003

29. Záznamy o mimořádných událostech, zavedeno dnem 14. října 2002
30. Měsíční vyhodnocení výchovné práce skupinovými vychovateli za školní rok 2002-2003
31. Dokument Rodinné poradenství – od 1. ledna 2003
32. Samostatné plánování vycházek – chlapci, červenec 01- srpen 02
33. Evidence kapesného svěřenců za školní rok 2002 - 2003
34. Žádosti chlapců – za období 2001, 2002, 2003
35. Kniha útěků zavedena od 1. ledna 2003
36. Kniha komunit za školní rok 2001-2002a měsíce září až leden školního roku 2002-2003
37. Katamnestické dotazníky
38. Kronika – zavedena od 1. ledna 1995
39. Výroční zpráva o činnosti VÚM ve školním roce 2001-2002
40. Výroční zpráva za rok 2001
41. Zájmová a sportovní činnost chlapců VÚM Ostrava-Hrabůvka a OOR Janová
42. Zájmová a sportovní činnost dívek na Odloučené pracoviště ve Frýdku-Místku
43. Inventární seznamy odborné a jiné literatury (k 31. prosinci 2002)
44. Kniha turistiky (založena 4. září 2001)
45. Prevence sociálně patologických jevů dětí a mládeže ze dne 3. dubna 2001
46. Program v oblasti primární, sekundární a terciální prevence zneužívání návykových látek a dalších sociálně patologických jevů pro školní rok 2002-2003
47. Seznam zaměstnanců platný k 6. lednu 2003
48. Deníky I., II. a III. výchovné skupiny na pracovišti Ostrava – Hrabůvka, IV. výchovné skupiny na pracovišti Frýdek – Místek a V. a VI. výchovné skupiny na pracovišti Polanka nad Odrou za měsíce září až leden školního roku 2002-2003
49. Seznam dětí na chlapeckém oddělení (Ostrava – Hrabůvka) platný k 6. lednu 2003
50. Seznam dětí na dívčím oddělení (Frýdek – Místek) platný k 6. lednu 2003
51. Seznam dětí na OOR (Polanka nad Odrou) platný k 6. lednu 2003
52. Systém hodnocení, opatření ve výchově
53. Kniha denní evidence zařízení (denní hlášení) za měsíce září až prosinec školního roku 2002-2003
54. Organizace výchovných skupin na pracovištích Ostrava – Hrabůvka, Frýdek – Místek, Polanka nad Odrou
55. Týdenní programy výchovně-vzdělávacích činností za měsíce září, říjen, listopad a prosinec školního roku 2002- 2003 na pracovištích Ostrava – Hrabůvka, Frýdek – Místek, Polanka nad Odrou
56. Kniha služeb, od října 2002
57. Rozvržení přímé a nepřímé práce ředitele, vedoucího výchovy a etopeda na pracovišti Ostrava – Hrabůvka ze dne 1. ledna 2003
58. Rozvržení přímé a nepřímé práce vedoucího výchovy a etopeda na pracovišti Frýdek – Místek ze dne 1. ledna 2003
59. Rozpis služeb vychovatelů a asistentů vychovatelů (pomocných vychovatelů) za měsíce září, říjen, listopad a prosinec 2002 (stálý časový režim) na pracovišti Ostrava – Hrabůvka

60. Rozpis služeb vychovatelů a asistentů vychovatelů (pomocných vychovatelů) za měsíce září, říjen, listopad a prosinec 2002 (stálý časový režim) na pracovišti Frýdek - Místek
61. Rozpis služeb vychovatelů a asistentů vychovatelů (pomocných vychovatelů) za měsíce září, říjen, listopad a prosinec 2002 (stálý časový režim) na pracovišti Polanka nad Odrou
62. Kniha úředních návštěv
63. Kniha ostatních návštěv, evidence návštěv osob odpovědných za výchovu
64. Kniha (evidence) útěků
65. Pracovní náplň speciálního pedagoga – etopeda, rozvržení přímé a nepřímé práce s účinnostmi od 1. ledna 2003
66. Evidence pracovní doby za rok 2001
67. Osobní spisy zaměstnanců
68. Provozní řád cvičné kuchyně ze dne 1. října 2000
69. Provozní řád školní dílny ze dne 1. ledna 2001

ZÁVĚR

Od poslední inspekce (březen 1999) došlo k obměně velké části pedagogického sboru (cca 60 %). I když podmínky odborné a pedagogické způsobilosti pro práci ve speciálním školském zařízení splňuje z celkového počtu (dvacet sedm) pouze sedm pedagogů (cca 26 %), v kvalitě činnosti vychovatelů se tato skutečnost se negativně neprojevila. Personální struktura je vzhledem k velikosti školského zařízení funkčně utvořena, kontinuita výchovného procesu je zajištěna. Školské zařízení vytváří stávajícím pedagogickým pracovníkům podmínky pro doplnění pedagogické a odborné způsobilosti.

Školské zařízení má vytvořeny potřebné materiální zdroje, které umožňují realizovat zvolené výchovné cíle. Vedení výchovného ústavu hledá alternativní cesty jak zlepšit materiálně-technické vybavení (účasť na grantech vyhlašovaných Magistrátem města Ostravy - projekty zaměřené na prevenci kriminality a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy – prevence sociálně patologických jevů).

Od poslední inspekce byly provedeny dílčí rekonstrukce (Ostrava - Hrabůvka) i odloučeného pracoviště (Polanka nad Odrou), které zkvalitnily jejich úroveň z hlediska hygienického a materiálně-technického. Bylo zřízeno odloučené pracoviště Frýdek – Místek (oddělení pro dívky), které svými prostorovými i materiálně-technickými podmínkami umožňuje naplňovat dikci zákona o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů. Výrazně se zlepšil podíl dětí na estetické úpravě všech prostor školského zařízení. Zůstává nevyřešen problém prostorové dispozice (Ostrava - Hrabůvka) pro některé volnočasové aktivity.

Výchovný ústav pro zdravotně handicapovanou mládež plní svoji funkci souladu s platnými právními normami. Deklarované metody reedukace a resocializace jsou praktickou pomůckou pro aktivní sociální učení vedoucí k získání sociálních kompetencí pro život. Ve vývoji školského zařízení došlo od poslední inspekce k pozitivním kvalitativním změnám.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Antonín Grulich	Mgr. Antonín Grulich v. r.
Členové týmu	Mgr. Ludmila Konopková	Mgr. Ludmila Konopková v. r.
	Mgr. Hana Štefková	Mgr. Hana Štefková v. r.

Další zaměstnanci ČŠI

Ing. Šárka Baarová
Ing. Lada Bednářová
Libuše Švecová

V Prostějově dne 17. ledna 2003

Datum a podpis ředitele školského zařízení stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 31. ledna 2003

Razítko

Ředitel školského zařízení nebo jiná osoba oprávněná jednat za školské zařízení	Podpis
Mgr. Pavel Němynář - ředitel školského zařízení	Mgr. Pavel Němynář v. r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnoticí stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
--------	------------------------

Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný.</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň.</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň.</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa.</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně.</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
----------------	--	---

Zřizovatel: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy PaedDr. Jaroslav Müllner, náměstek ministra skupina regionálního školství Karmelitská 7 118 12 Praha 1	2003-01-31	133 19/03-05003
---	------------	-----------------